

GRAŻYNA M. WILCZYŃSKA – LUBLIN

BIBLIOTEKARZ WOBEC TEKSTÓW FILOZOFICZNYCH (OPRACOWANIE RZECZOWE)

Bibliotekarz w swej pracy często ma do czynienia z tekstami filozoficznymi.

Opracowuje je formalnie i rzeczowo, sporządza opisy bibliograficzne, formułuje charakterystyki rzeczowe. Zdarzają się przypadki żmudnych poszukiwań mających na celu identyfikację tekstu, jego autora, zwłaszcza w przypadku niekompletnych starych druków lub rękopisów.

W swoich rozważaniach skupimy się na opracowaniu rzeczowym, tworzeniu charakterystyk rzeczowych, które mają dostarczyć kluczy wyszukiwawczych pozwalających na dotarcie do katalogowanych pozycji poprzez ich zawartość treściową.

Różne typy języków informacyjno-wyszukiwawczych pozwalają na wyrażenie treści pozycji a potem przeszukiwanie katalogów według kryterium rzeczowego.

Podstawowe ich typy to katalog systematyczny i katalog przedmiotowy. Pierwszy, kierując się kryterium metodologicznym, klasyfikuje, zalicza piśmiennictwo do swego działu lub poddziału odpowiadającego dziedzinie nauki, poznania.

Hasła przedmiotowe natomiast wyrażają wprost temat opracowywanego dokumentu, jego ujęcie oddając określnikami (rzeczowymi, lokalizującymi [geograficznymi i chronologicznymi] oraz formalnymi).

Te dwa jiw dają odmienne, dopełniające się możliwości formułowania charakterystyk rzeczowych, służących porządkowaniu i przeszukiwaniu baz katalogowych, zbiorów bibliotecznych.

Wykorzystując doświadczenie w opracowaniu rzeczowym: klasyfikacji według schematów katalogu systematycznego Biblioteki Uniwersyteckiej KUL oraz katalogowania przedmiotowego z zastosowaniem języka haseł przedmiotowych KABA (kompatybilnego z RAMEAU i LCSH) postaramy się wskazać niektóre czynniki warunkujące pracę bibliotekarza.

Jako wstępny rozważymy problem wyodrębnienia piśmiennictwa filozoficznego. To dokumenty, w których analizowane są problemy filozoficznie ważne. Należy przy tym jednak pamiętać, że sama filozofia rozumiana i określana jest na wiele sposobów.

„...jak płynne jest pojęcie filozofii, jak różne sprawy terminem tym się określa. Wiemy też dobrze, że ta płynność zawsze filozofii towarzyszyła, że definiowano ją rozmaicie w różnych czasach, że zatem filozofia jest pojęciem historycznie zmiennym”¹.

Wyróżnijmy niektóre najbardziej typowe rozumienia filozofii. Była ona i jest traktowana jako:

1. Poznanie mądrościowe – szukające odpowiedzi na podstawowe pytania egzystencji ludzkiej;
2. Nauka – mająca własny przedmiot i metody uzasadniania twierdzeń;
3. Metanauka – analizująca nauki szczegółowe, założenia, język, metody, czasem stanowiąca ich nadbudowę;
4. Ideologia lub podstawa ideologii.

Różne rozumienie filozofii ma odbicie w odmienności stylów i metod jej uprawiania, czego obraz odnajdujemy w piśmiennictwie.

Może też zaistnieć sytuacja, gdy bibliotekarz ma do czynienia z tekstem pseudofilozoficznym.

Najczęściej jest on pisany w sposób bardzo ogólny, abstrakcyjny chociaż nie zawsze z zachowaniem kryterium racjonalności. W konkretnym przypadku mogą pojawić się wielkie trudności w rozpoznaniu takiego tekstu. Dopiero upływ czasu, historia weryfikują wartość dzieła.

Bibliotekarz powinien zwracać baczną uwagę na rangę wydawnictwa, noty o autorze itd. Obecnie uprawianie filozofii wymaga profesjonalnego przygotowania, znajomości jej historii, problematyki, języka. Liczące się, nowatorskie prace powstają głównie w ośrodkach naukowych, akademickich.

Nieporozumienia rodzi też pozorna zrozumiałość języka filozofii. Wiele tekstów napisanych jest językiem nieróżniącym się, na pierwszy rzut oka, od potocznego. Nie spotykamy w nich zapisów formalnych, wzorów itp. Dopiero uważniejsza analiza zaczyna budzić wątpliwości co do oczywistości znaczenia terminów. Większą czujność nieprofesjonalistów budzą pojęcia, specyficzne dla jakiegoś nurtu, kierunku, np. ogląd ejdetyczny, redukcja transcendentna. Należy też pamiętać, że pojęcia filozoficzne na przestrzeni dziejów czasem radykalnie zmieniały swe znaczenia.

„...można bowiem przypuszczać, że znaczenia tych samych terminów nie miały identycznych odniesień, czasem zbliżone, ale na tyle odmienne, że utożsamienie znaczeń prowadzi do błędnych wniosków, Ileż nieporozumień powstaje

---

¹ B. Skarga, *Przeszłość i interpretacje. Z warsztatu historyka filozofii*, Warszawa 1987, s. 31.; O swoistym „relatywizmie” współczesnego rozumienia filozofii, por. J. Niżnik, *Arbitralność filozofii*, Warszawa 1999.

na skutek takiego mechanicznego przenoszenia sensu, dziś wyróżnionego, przy interpretacji starych tekstów”².

Istnieją próby przedstawienia historii filozofii, z całym bogactwem problematyki, poprzez analizę podstawowych dla niej pojęć: byt, poznanie, człowiek, kosmos, umysł, itd.

Bibliotekarz opracowujący rzeczowo teksty filozoficzne ma do czynienia z dwoma radykalnie odmiennymi typami dokumentów. Można tu mówić o tekstach pierwotnych i wtórnych. Poprzez tekst pierwotny, źródłowy rozumiemy tekst filozoficzny opisujący rzeczywistość, jakkolwiek rozumianą. Są to teksty będące wypadkową analiz autora i wielowiekowego już rozwoju myśli filozoficznej. Ale zawsze jest to opis, badanie jakiegoś przedmiotu, rzeczywistości, np. poszukiwanie granic ludzkiego poznania, ostatecznych racji jego prawdziwości, przyczyn istnienia świata realnego, obiektywnej podstawy norm moralnych, sposobu istnienia dzieła sztuki.

Poprzez tekst wtórny rozumiemy tekst analizujący problematykę filozoficzną przedstawioną w tekstach pierwotnych. Pisany jest on zwykle z zachowaniem dyscypliny naukowej, zasad racjonalnego myślenia. Są to teksty metanaukowe i jednocześnie metafizyczne.

Należy tu zaliczyć wszystkie prace historyczno-filozoficzne opisujące, badające myśl filozoficzną pewnej epoki lub większego okresu, poglądy poszczególnych myślicieli, elementy nowatorskie ich myśli, jak i kontynuacje wpisujące się w ciąg logiczny rozwoju problematyki.

Jest to typ dokumentów najbardziej przyjazny dla bibliotekarza. Dodatkowym ułatwieniem są adekwatne najczęściej tytuły, podtytuły oraz wprowadzenia odautorskie. Pomagają one zidentyfikować treść opracowywanej pozycji. Wymogi stawiane pracom naukowym okazują się wielką pomocą dla bibliotekarza analizującego dokument pod względem zawartości treściowej.

W jaki sposób bibliotekarz może sformułować charakterystykę rzeczową pozycji z zakresu historii filozofii?

Posługując się klasyfikacją, przydzielamy dany dokument do odpowiedniego poddziału działu Filozofia katalogu systematycznego.

Zapis klasyfikacji to szereg nazw poddziałów, od najogólniejszego do bardziej szczegółowych, obrazujący treść katalogowanej pozycji, np.:

Filozofia --Historia filozofii--Starożytność.

Filozofia--Historia filozofii --średniowiecze.

Filozofia--Historia filozofii.-- XVIII w. --Filozofia Oświecenia.

Filozofia--Historia filozofii--XX w.--Egzystencjalizm.

Filozofia-- Historia filozofii --- Polska -- XX w.-- Szkoła lwowsko-warszawska.

Natomiast wykorzystując j. KABA dla tych samych zagadnień formułujemy hasła przedmiotowe, które przybiorą odpowiednio postać:

² Skarżka, *Przeszłość i interpretacje*, s. 46.

Filozofia starożytna.

Filozofia średniowieczna.

Oświecenie.

Egzystencjalizm.

Szkoła lwowsko-warszawska.

Zgodnie z metodyką katalogowania przedmiotowego wybieramy hasła najbardziej szczegółowe, a więc np.: Filozofia hellenistyczna, a nie Filozofia grecka czy Filozofia starożytna.

W katalogu systematycznym prace na temat poszczególnych nurtów i kierunków filozofii umieszczamy w poddziałach Historii filozofii odpowiednich epok. Pewną trudność w klasyfikacji sprawiają pozycje o nurtach, które były obecne w wielu epokach, np. platonizm.

Stosowanym rozwiązaniem jest powiązanie hierarchiczne tego typu zagadnień z dziedziną filozofii. Tak postępujemy również w wypadku idealizmu i realizmu, piśmiennictwo o których odnajdujemy w działach Ontologia; Teoria poznania.

W katalogu przedmiotowym charakterystykę formułujemy wykorzystując hasła będące nazwami kierunków filozoficznych, np. Idealizm; Realizm.

Kierunki, nurty filozoficzne powstałe w związku z religią, światopoglądem, ideologią były i są pewnym zjawiskiem historycznym. W katalogu systematycznym prace na ich temat umieszczamy w odpowiednich poddziałach Historii filozofii w obrębie epoki, okresu.

Natomiast w katalogu przedmiotowym opatrujemy je hasłami będącymi ich nazwami; Filozofia buddyzmu, Filozofia chrześcijańska, Filozofia marksistowska.

Prace monograficzne na temat poglądów poszczególnych filozofów w katalogu systematycznym umieszczamy w odpowiednich poddziałach Historii filozofii w ramach epoki i kierunku. Rozróżniamy tu teksty filozofa i opracowania o nich.

W katalogu przedmiotowym dla sformułowania charakterystyki rzeczowej tych dokumentów wykorzystujemy nazwy osobowe i przewidziane po nich określniki. Jedynie stosowanie określnika --filozofia po nazwach osobowych filozofów jest formalnie zabronione, zgodnie zresztą ze zdrowym rozsądkiem.

Monografie opisujące całość życia i twórczości filozofa, opatrujemy hasłem przedmiotowym prostym wyrażonym nazwą osobową bez określników.

Prace na temat wybranego aspektu życia lub twórczości otrzymują hasła przedmiotowe rozwinięte, składające się z tematu [nazwy osobowej] i odpowiednich określników.

Warto może podkreślić istnienie w j. KABA i stosowanie określników typu -- wkład do [dziedzina wiedzy]/[pojęcie]. Wykorzystujemy je do katalogowania przedmiotowego monografii badających, analizujących wybrane pojęcia, zagadnienia w twórczości filozofa,

np. Descartes, Rene (1596-1650) -- wkład do pojęcia intuicji.

Przeszukując katalogi komputerowe za pomocą wybranego słowa z hasła przedmiotowego, odnajdujemy wszystkie dokumenty opatrzone interesującymi

nas hasłami typu [nazwa osobowa] – wkład do [dziedziny wiedzy/pojęcia]. Jest to dość wygodne narzędzie wyszukiwawcze.

Staraliśmy się przedstawić sposób formułowania charakterystyk rzeczowych dla podstawowych grup piśmiennictwa historyczno-filozoficznego, stanowiącego zdecydowaną większość dokumentów wtórnych, metafilozoficznych.

Współczesne badania filozoficzne charakteryzuje przewaga historycyzmu³. Dominacja publikacji historyczno-filozoficznych sprzyja pracy bibliotekarzy opracowujących je rzeczowo.

Odmienne postępujemy katalogując rzeczowo pierwotne teksty filozoficzne. Nie zawsze są to teksty mające charakter prac naukowych. Spotykamy tu także eseje, dialogi i inne gatunki, formy literackie. Mają one za przedmiot naturę, przyrodę, człowieka, społeczeństwo, sztukę, idee, rzeczywistość różnie rozumianą. Zawsze jest to jednak zwrócenie się ku jakiemuś przedmiotowi. Może być to przedmiot specyficznie filozoficzny lub omawiany, analizowany przez wiele nauk.

Jako pierwszą rozważmy sytuację, gdy opracowujemy pozycje na temat przedmiotów, zagadnień niespecyficznych dla filozofii. Bibliotekarz musi uwzględnić reguły gramatyki przyjętego języka informacyjno-wyszukiwawczego.

W katalogu przedmiotowym wykorzystujemy hasła odpowiadające pojęciom lub tematom wyrażającym treść pozycji z określnikiem -- filozofia.

Klasyfikując pozycję do katalogu systematycznego musimy odpowiedzieć sobie na pytanie dla jakiej dyscypliny wiedzy dane zagadnienie jest przedmiotem właściwym. Odnajdujemy dział katalogu odpowiadający tej nauce, a następnie poddział metanaukowy. W nim właśnie umieszczamy prace filozoficzne dotyczące zagadnień specyficznych dla danej nauki. Przykładowo: prace filozoficzne o wychowaniu zostaną przydzielone do działu Pedagogika. Filozoficzne podstawy pedagogiki i wychowania; etyczne rozważania o dopuszczalności kary śmierci otrzymają przydział Filozofia. Etyka. Postępowanie moralne. Zabójstwo. (Tu klasyfikując dokument dokonujemy jednocześnie wartościowania czynu!); Filozofia. Etyka. Etyka zawodowa.; Prawo. Filozofia prawa.; Prawo. Prawo karne. Teoria prawa karnego.

W katalogu przedmiotowym prace takie otrzymałyby odpowiednio hasła:

Edukacja – filozofia; Wychowanie dzieci – filozofia;

Kara śmierci -- aspekt moralny.

Opracowując prace na temat zagadnień specyficznie filozoficznych, klasyfikujemy je do odpowiedniego poddziału działu Filozofia zgodnie z zakresem badań, zainteresowań nauk filozoficznych. Przykładowo: piśmiennictwo dotyczące zagadnienia prawdy może być zaklasyfikowane, w zależności od sposobu ujęcia tematu, do działów Teoria poznania; Ontologia; Logika.

³ Por. M. Niemczuk, *Antynomie myśli systematycznej i historycznej w uprawianiu filozofii*, w: *Myśl systematyczna i historyczna w badaniach filozoficznych*, Katowice 1995, s.40-44.

Natomiast w katalogu przedmiotowym odnajdujemy hasło Prawda, które będzie zbierało piśmiennictwo na ten temat, nie rozróżniając ontologicznego, teoriopoznawczego i logicznego aspektu badań.

Jak już wspomniano, literaturę na temat ujęcia, rozumienia prawdy przez różnych filozofów, teksty filozoficzne wtórne, otrzymają hasła przedmiotowe typu [nazwa osobowa filozofa] – wkład do pojęcia prawdy.

W opracowaniu rzeczowym pierwotnych tekstów filozoficznych z całą mocą powraca problem specyfiki języka filozofii, często przesłoniętej pozorną zrozumiałością.

„...autor poruszający problemy filozoficzne – tworzy swój własny język i swoją własną terminologię; jest to zresztą zupełnie niezależne od tego, jakim posługuje się językiem gramatycznym i do jakiej przynależy szkoły filozoficznej. Odbiorca tekstu filozoficznego – a więc każdy historyk filozofii [i bibliotekarz – GW] – musi być najpierw tłumaczem tego tekstu na język, którym sam się posługuje; dotyczy to również tekstów zredagowanych w tym samym języku gramatycznym, który jest językiem czytelnika. (...) Zaniedbania na tym odcinku są źródłem podstawowego błędu, (...) zwanego werbalizmem; polega on na zatrzymaniu się na samych wyrazach, bez dostatecznego wysiłku w kierunku uchwycenia właściwego ich znaczenia.”⁴

Zupełnie wyjątkowy zbiór w tej grupie tekstów stanowią klasyczne teksty filozoficzne.

Są to pierwotne teksty filozoficzne, których autorów uznano za klasyków filozofii. Oczywiście natychmiast nasuwa się pytanie o zakres „klasyki”. Proponujemy zostawić je na marginesie do rozważań historyków filozofii. Na użytek bibliotekarza można przyjąć: autor którego teksty są publikowane w *Bibliotece Klasyków Filozofii*” (a może także *Bibliotece Współczesnych Filozofów*) zasługuje na takie miano.

Klasyczne teksty filozoficzne są nasycone wielością problemów. Ich lektura wymaga profesjonalnego przygotowania. Ciągłe ukazują się prace analizujące, odkrywające treści zawarte w tekstach powstałych w minionych epokach, nawet tak odległych jak starożytność i średniowiecze.

Klasyczne teksty filozoficzne czasem wyprzedzają pojęcia, wprowadzają nowe, nadają im odmienne od dotychczasowych znaczenia. To także trudność dla bibliotekarza.

Prawidłowe odczytanie treści tych tekstów wymaga przygotowania, bardzo żmudnych i czasochłonnych studiów.

Rozwiązanie stosowane przez bibliotekarzy jest często rodzajem uniku. W katalogu przedmiotowych niekiedy stosowane są hasła złożone z tematu wyrażonego nazwą dziedziny filozofii, uzupełnionego określnikiem formy – wydawnictwa przed 1800. Określnik ten wyraża datę powstania tekstu, a nie jego publikację,

⁴ S. Świeżawski, *Zagadnienie historii filozofii*, Warszawa 1966, s.776-777.

wydanie. W ten sposób katalogowanie przedmiotowe jest niejako zastąpione klasyfikacją. Hasła nie ujmują wprost treści pozycji, ale klasyfikują ją do pewnej dziedziny poznania filozoficznego. Hasła tak formułowane gromadzą liczne zbiory pozycji, zaliczając do nich dzieła filozofów tworzących od starożytności aż po osiemnasty wiek. Rozwiązanie takie sugerował też w swoim podręczniku Adam Łysakowski. „Wielkie biblioteki wyłączają od katalogowania przedmiotowego piśmiennictwo starsze, zabytkowe (...). Do piśmiennictwa zabytkowego zalicza się również dokonane w XIX i XX wieku wznowienia wydawnicze dzieł, które powstały przed tym okresem (autorowie starożytni i średniowieczni ...). Jeśli jednak biblioteka chce mieć w katalogu przedmiotowym przegląd starszego piśmiennictwa, wystarczy podać dzieła te bez precyzyjnego ustalania tematu pod nazwą dziedziny z określnikiem chronologicznym.(...) Dzieła J. Locke’a = Filozofia –XVII w.”⁵

Pojawia się też dodatkowa wątpliwość, płynąca ze stosowania w hasłach przedmiotowych terminów, które powstały później niż analizowany tekst. Czy można, czy należy charakteryzować treść tekstu terminami powstałymi później?

Stosowane są też hasła przedmiotowe złożone z pojęcia filozoficznego, nazwy kierunku filozofii uzupełnionych określnikiem formy – wydawnictwa przed 1800. Ale każdy, kto dokonał próby rzetelnej, wnikliwej lektury tekstów filozoficznych wie, jak trudno jest wyodrębnić takie pojęcia.

Dla adekwatnej charakterystyki treści klasycznych tekstów filozoficznych należałoby wybrać ich wiele i zawsze będzie to zbiór otwarty, dopuszczający uzupełnienia.

Do analizy tego typu tekstu filozoficznego niezbędna jest wiedza historyczno-filozoficzna, a także filologiczna.

W praktyce katalogu systematycznego dzieła klasyków filozofii klasyfikowane są do działu Historia filozofii i jego poddziałów odpowiadającym epokom. Tam najczęściej dodatkowo wprowadza się podział na nurty, kierunki filozoficzne. Oczywiście zaliczenie do nich dzieł filozofa bibliotekarz opiera na wiedzy historyków filozofii, a nie własnej lekturze.

Większość bibliotek udostępnia *Bibliotekę Klasyków Filozofii* i *Bibliotekę Współczesnych Filozofów* w księgozbiorach podręcznych. Umożliwia to czytelnikom samodzielną penetrację tekstów. Biorąc pod uwagę częstotliwość cytowania tych tekstów można spodziewać się wydania tekstów klasyków filozofii na CD-ROM, co da nowe możliwości przeszukiwania.

W dyskusjach nad schematami katalogu systematycznego Biblioteki Uniwersyteckiej KUL, na przełomie lat 60-tych i 70-tych ubiegłego wieku, rozważano możliwość wyłączenie tekstów klasyków filozofii i potraktowanie ich jako źródeł historii filozofii. Myśl ta nie została wcielona w strukturę schematów z powodu zawieszenia prac⁶. Jednak pozostaje wciąż otwarte pytanie o zasadność takiego

⁵ A. Łysakowski, *Katalog przedmiotowy. Podręcznik*, Warszawa 1946, s. 26.

⁶ G. M. Wilczyńska, *Nauka a metanauka i katalog systematyczny Biblioteki Uniwersyteckiej KUL*, ABMK

rozwiązania. Istnieje przecież radykalna różnica pomiędzy pierwotnymi i wtórnymi tekstami filozoficznymi.

Podsumujmy nasze rozważania.

Pracę bibliotekarza opracowującego rzeczowo teksty filozoficzne determinują dwa czynniki:

1. przyjęty język informacyjno-wyszukiwawczy, schematy klasyfikacji lub język haseł przedmiotowych, wyznacza formę charakterystyki rzeczowej;

Przeszukując katalog systematyczny czytelnik musi umieścić interesujące go zagadnienie w odpowiedniej dziedzinie wiedzy, nauki.

Natomiast katalog przedmiotowy daje nam do dyspozycji hasła bezpośrednio formułujące temat. Problemem może być dotarcie do formy przyjętej w hasle przedmiotowym. Twórcy języków informacyjno-wyszukiwawczych starają się usunąć tę trudność poprzez wprowadzanie tropów wyszukiwawczych od form odmiennych od przyjętej, a występujących w literaturze lub języku potocznym.

Zupełnie odmiennie wygląda też zapis charakterystyk rzeczowych. W wypadku klasyfikacji pierwszym jej elementem jest nazwa działu/poddziału odpowiadającego nazwie dziedziny wiedzy. W hasle przedmiotowym pierwszy element odpowiada treści katalogowanej lub poszukiwanej pozycji.

W katalogowaniu piśmiennictwa filozoficznego (tekstów pierwotnych i wtórnych) nie ujawnia się podstawowa trudność katalogowania przedmiotowego – skomplikowana i trudna gramatyka haseł. Sa one raczej krótkie, intuicyjnie zrozumiałe, przez co łatwe do odczytania.

Hierarchiczny układ działu Filozofia katalogu systematycznego BU KUL jest dla czytelników dość jasny. Przejrzystość ta płynie z wierności historycznym podziałom w obrębie nauk filozoficznych kształtującym się od starożytności. Jedynie współczesne, nowatorskie ujęcia mogą przysparzać trudności bibliotekarzom. Także dlatego, że prace te nie zostały jeszcze zaklasyfikowane przez historyków filozofii, a na ich ustaleniach opierają się bibliotekarze.

2. Rodzaj tekstu, tekst filozoficzny wtórny (metafilozoficzny) lub pierwotny, określa problemy, z którymi musi „zmierzyć się” bibliotekarz, analizując jego treść.

Formalne hasła przedmiotowe mają mniejszą moc wyszukiwawczą, o czym należy pamiętać, stosując je do pierwotnych tekstów filozoficznych. Natomiast formułowanie charakterystyki w innych hasłach przedmiotowych dla tego typu pozycji jest zadaniem bardzo skomplikowanym. Płynie to nie tylko z konieczności profesjonalnego (filozoficznego i bibliotekarskiego) przygotowania katalogujących, ale przede wszystkim z bogactwa treści, którym charakteryzują się te teksty. ”Zakorzenia się w nas także coraz bardziej przekonanie, że treść zawarta w źródłach [tj. pierwotnych tekstach filozoficznych - GW] jest w pewnym sensie niewyczerpana, że źródła udostępniają nam tę swoją treść w miarę, jak zadajemy im coraz trafniejsze i dogłębsze pytania, że więc każde źródło gruntownie już przebadane jest potencjalnie naprawdę „źródłem” nieprzebrany i zupełnie jeszcze nieoczekiwanych wiadomości i że źródła wzajemnie się uzupełniają, udzie-

lajac jedne drugim takich naświetleń i bodźców, które wiedzę naszą ustawicznie poszerzają i pogłębiają.”⁷

Współczesna dominacja historycyzmu w badaniach filozoficznych, przewaga prac historyczno-filozoficznych, metafilozoficznych nad systematycznymi jest ułatwieniem dla bibliotekarzy. Wtórne teksty filozoficzne przysparzają mniej problemów w opracowaniu rzeczowym.

DAS VERHÄLTNIS DES BIBLIOTHEKARS ZU PHILOSOPHISCHEN TEXTEN (SACHBEARBEITUNG)

Zusammenfassung

Am Beispiel des philosophischen Schrifttums bemüht sich die Autorin, ausgewählte Faktoren aufzuzeigen, die die Arbeit des dieses Schriftum sachlich bearbeitenden Bibliothekars bedingen. An erster Stelle wurde die Art der verwendeten Informations- und Suchsprache genannt. Veranschaulicht wurde auch der Unterschied zwischen den in der Sprache von Sachstichwörtern formulierten Sachcharakteristika und der Klassifizierung nach den Schemata des systematischen Kataloges.

Als zweiter Faktor wurde die Art des philosophischen Textes genannt. Angenommen wurde eine Einteilung in primäre und sekundäre, gegenständliche und metawissenschaftliche (metaphilosophische) Texte.

Auf den ersten Faktor hat der Bibliothekar (die Bibliothek) Einfluß, während der zweite unabhängig ist und aus der Art der katalogisierten Titel resultiert.

Aus dem Polnischen übersetzt von Herbert Ulrich

⁷ S. Swiczański, *Zagadnienie historii filozofii*, Warszawa 1966, s. 217.